

Rasspecifik Avelstrategi för Whippet

Tredje revideringen

Fastställd av SKK 2025

Inledning	3
Sammanfattning av SW:s rekommendationer	3
Rasens bakgrund	5
Population	7
Funktionsegenskaper & exteriör	12
Vardagsmentalitet	14
Hälsa	18
Handlingsplaner för rasklubben	25
Arbetet med RAS & medlemsförankring	26
Källförteckning	27

INLEDNING

Detta är Svenska Whippetklubbens tredje revidering av de Rasspecifika Avelsstrategierna. Dokumentet innehåller de underlag klubben använt sig av för att komma fram till rekommendationer till hanhundsägare och uppfödare för de närmaste fem åren.

SAMMANFATTNING AV SVENSKA WHIPPETKLUBBENS REKOMMENDATIONER

Rekommendationer för hanhundsägare och uppfödare baserade på klubbens genomgång av de senaste årens utveckling inom olika områden:

- Välj kombinationer som medför en låg inavelsökning. Rasklubben rekommenderar att enskild kombination ej överstiger 5% och absolut inte 6,25%. Målsättningen för klubben är att minska andelen parningar med en inavelsgrad överstigande 6,25%. Använd SKK:s hjälpmedel Avelsdata eller den öppna databasen Whippet – The Breed Archive för att undersöka inavelsökningsgraden för planerade kullar. Att para närbesläktade individer medför risker för att dubblera anlag för sjukdom hos avkomman och försvårar också att begränsa inavelsökningen i rasen på lång sikt.
- Välj kombinationer med hanhundar som lämnat under 100 avkommor i Sverige. Rasen gynnas av att fler olika individer får lämna sina anlag vidare till nästa generation. Den rekommendation som finns är att ingen hund under sin livstid ska lämna mer än 5% av valparna i sin generation (en hundgeneration kan antas vara fem år.) För whippetrasens del gäller att ingen hane ska lämna mer än 100 avkommor under sin livstid. (Beräknat på en ungefärlig registreringssiffra om 400 whippets/år)
- Avvakta så länge som möjligt med avelsdebut och i alla fall inte använda hundar i avel som inte fyllt två år. Några av de sjukdomar som drabbar whippets uppträder först när hunden blivit lite äldre.
- Screena avelsdjur för hjärtsjukdomar genom auskultation av hjärtat hos veterinär (det vill säga att veterinären lyssnar på hundens hjärta med stetoskop – detta kan göras av alla typer av veterinärer). Om blåsljud noteras hos hunden bör man gå vidare med undersökning hos veterinär med specialistkompetens inom kardiologi. Myxomatous Mitral Valve Disease (MMVD) förekommer i rasen och vi vill undvika att hundar som utvecklar denna sjukdom används i avel.
- Klubben rekommenderar att uppfödare och valpköpare använder sig av den öppna databasen Whippet – The Breed Archive för att registrera hälsoundersökningsresultat och ev sjukdomar/anomalier samt ålder och orsak vid dödsfall.
- BPH-beskriva avelsdjur och uppmuntra valpköpare att beskriva sina hundar. Hundar som uppvisar extrem rädsla eller aggressivitet i någon form ska inte användas i avel. Vi vill bevara whippetens goda egenskaper som en anpassningsbar, allsidig och trygg sällskapshund.
- Screena avelsdjur för ögonsjukdomar. Ett fåtal fall av ögonsjukdomen Progressiv Retinal Atrofi (PRA) har upptäckts i rasen sedan den senaste RAS-revideringen. En mycket liten andel whippets undersöks med avseende på ärftliga ögonsjukdomar. Genom att undersöka fler hundar och därigenom kartlägga situationen i rasen får vi en bättre uppfattning om hur spridda ärftliga ögonsjukdomar faktiskt är i rasen.

Från och med den 3 februari 2025 övergår de svenska veterinärerna till att använda det europeiska ECVO-intyget vid ögonlysning. Övergången till ECVO-intyget, som ersätter SKKs ögonlysningsblankett, kommer göra bedömningarna mer enhetliga både inom Sverige och mellan olika länder.

Resultaten registreras online av ögonlysande veterinär efter undersökningen vilket gör att resultaten kommer att publiceras snabbare än i dag.

Införandet av ECVO-intyget innebär också nya rutiner där du beställer en remiss innan undersökningen, på samma sätt som för röntgenavläsning.

<https://www.skk.se/uppfodning/halsa/ogonhalsa/ogonsjukdomar/>

RASENS BAKGRUND

Rasen omnämns för första gången i officiella sammanhang i samband med en utställning i England 1876. 1890 beslutade The Kennel Club att erkänna rasen och uppta den i klubbens stambok. Whippetrasen tros först ha sett dagens ljus i norra England (Yorkshire, Lancashire) med syfte att användas de kapplöpningstävlingar som de lokala gruvarbetarna anordnade. 1888 registrerades whippets för första gången i den amerikanska kennelklubben (AKC).

1899 bildades den första rasklubben i England – The Whippet Club. Rasen har under hela sin existens varit en populär kapplöpningshund och whippetkapplöpning finns dokumenterad från 1890-talet. I ”The Whippet Handbook” (W. Lewis-Renwick) finns uppgifter om att whippets föddes upp för kapplöpning så tidigt som på 1860-talet. Vurmen för whippetkapplöpning nådde sin höjdpunkt under första världskriget.

Under perioden före det andra världskriget avstannade i stort sett all whippetuppfödning i Storbritannien. Bara några få uppfödare hade möjlighet att fortsätta och 1942 registrerades endast 100 whippets i England. Efter krigets slut ökade registreringssiffrorna snabbt; 1947 registrerades 700 whippets och 1960 hade antalet mer än fördubblats till drygt 1500.

Under hela rasens historia har inkorsning med greyhound gjorts och troligen även med vissa terrierraser. Det finns inga skriftliga redogörelser från de personer som födde upp rasen i begynnelsen, men den har beskrivits av andra hundskribenter i mindre smickrande ordalag, då man ansåg att rasen hölls av personer med tvivelaktigt leverne och rykte. 1879 skriver Vero Shaw om whippets i The Illustrated Book of the Dog ”Unfortunately for the dog, the uses to which he is often placed have, naturally enough, done much to injure his reputation in the sight of many who would otherwise have regarded him with a favourable eye.” Det som främst upprörde samtiden var den så kallade rabbit coursingen, där whippets släpptes in en inhägnad med levande kaniner och den hund som först dödade kaninen utsågs till vinnare. Så småningom övergick rabbit coursing i kapplöpning, något de snabba små hundarna passade utmärkt till. Som Rawdon B. Lee (A history and description of the modern dogs of Great Britain and Ireland, 1897) konstaterade var det inte förmågan att döda kaniner som gjorde rasen populär, utan snarare hundarnas insatser på kapplöpningssbanorna.

Rasen har i viss mån även använts till jakt, främst på mindre djur som kaniner och harar. De har också använts för att begränsa skadedjur såsom råttor. De mörkare hundarna (svart, blått) sägs ha föredragits av tjuvjägare, eftersom de var svåra att få syn på i mörkret. Hundarnas tysta jaktsätt sägs också kunna härledas från detta användningsområde. Hundarna förväntades lösa sina arbetsuppgifter på egen hand utan stöd från sina mänskliga följeslagare både vad gällde jakt och kapplöpning.

Inom rasen finns en lång tradition av att bedriva kraftig inavel och matadoravel. Nedan några exempel på väl använda hanhundar som fått stort genomslag i rasen även utanför sina hemländer. Det är i princip omöjligt att hitta hundar idag som inte går tillbaka på åtminstone någon av dessa hanar.

NAMN	FÖDELSELAND	FÖDELELSEÅR	ANTAL KULLAR (ANTAL AVKOMMOR INOM PARENTES)
Laguna Ligonier	Storbritannien	1960	68 kullar (350 avkommor)
Samarkand's Greenbrae Tarragon (Tarragons mormor är helsyster till Ligonier)	Storbritannien	1961	45 (230)
Misty Moor's Chalmondeley (barnbarnsbarn till Ligonier)	USA	1971	66 (224)
De la creme de la Renta (barnbarn till Chalmondeley)	USA	1983	62 (239)
Hillsdown Fergal (går tillbaka på Tarragon 15 ggr inom 7 generationer)	Storbritannien	1985	46 (255)

Tabell 1 Källa: Whippet – The Breed Archive

Ett annat sätt att se på hundrasers ursprung

2023 publicerade Wu-Lue och hans forskarkollegor en artikel om vinthundars ursprung. Vinthundar är en gammal hundtyp som tros vara resultatet av tidigt mänskligt avelsutval. Forskarna tog prover från 123 vinthundar från olika länder och världsdelar. Därefter genomfördes en hel gensekvensering av hundarna som sedan jämfördes med andra testade hundgrupper. De fann att de afrikanska vinthundarna grupperade sig tillsammans med afrikanska byhundar, de vinthundar från mellanöstern låg nära byhundar från samma region och de europeiska vinthundarna fanns i samma grupp som europeiska raser.

Forskarna fann att vinthundsraser ofta uppvisade en lägre genetisk variation än andra hundtyper från samma område. Lägst variation hade de europeiska vinthundarna.

Trots sitt varierande ursprung delar vinthundarna en liknande fenotyp, fysiologiska drag och beteende. Forskarna fann att vinthundarna oavsett ursprung hade gener som kodar för biologiska processer som främst rör bentäthet, muskelutveckling och hjärtfunktion.

Uppkomsten av distinkta hundtyper tros kunna kopplas till människans övergång från jakt till jordbruk och just vinthundstypen med sin snabbhet och självständighet kan ha varit nyttiga följeslagare till mänskliga jägare på många platser i världen. Det definitiva svaret kring vinthundars ursprung har vi kanske inte fått ännu, men denna forskning har i alla fall bidragit med en ny pusselbit.

POPULATION

Registreringar

I likhet med många andra raser noterades den högsta registreringssiffran för rasen någonsin i Sverige under covid-pandemin. Registreringssiffrorna har därefter sjunkit tillbaka något och sjönk ytterligare under 2023 och 2024. Under denna 20-års perioden har registreringarna varierat mellan som lägst 340 (2004) och som högst 827 (2021). Perioden 2018–2024 registrerades totalt 3953 whippets i Sverige. Perioden dessförinnan, det vill säga 2012–2017, registrerades 2099 whippets.

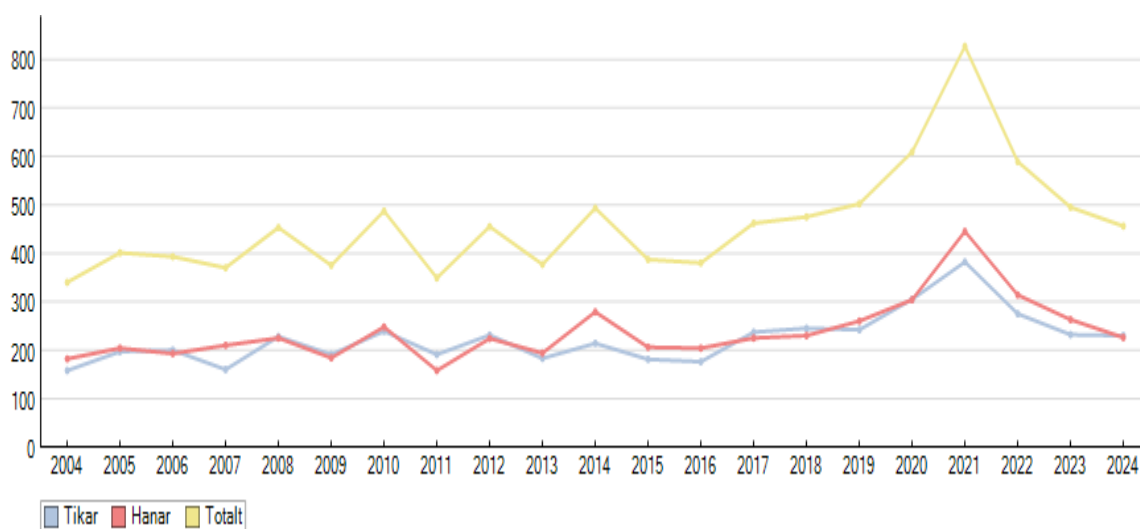

Diagram 1 Källa: SKK Avelsdata

Inavelsökning utveckling

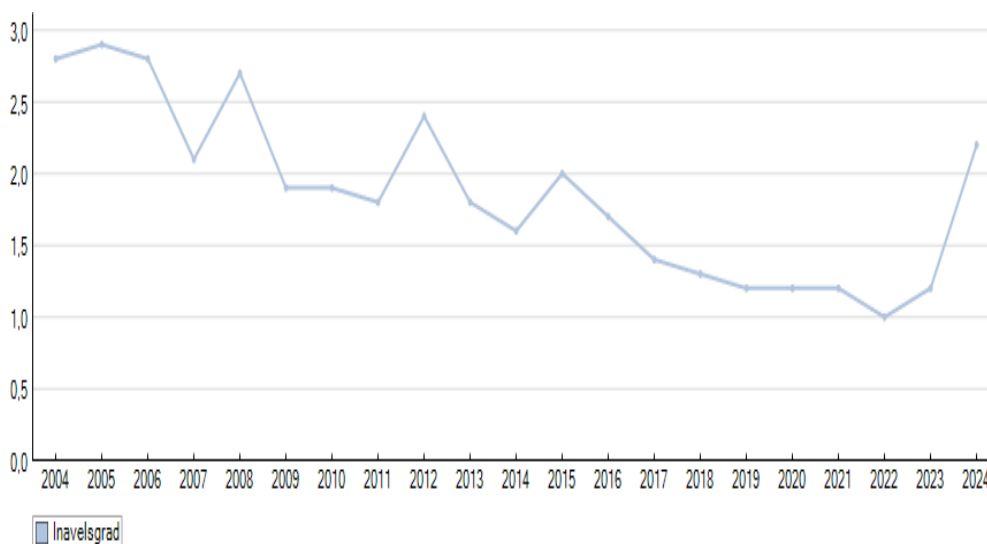

Diagram 2 Källa: SKK Avelsdata

Inavelsökningen låg i början av 00-talet på nästan 3%, men har sedan dess visat på en sjunkande trend fram till 2023. De senaste två åren har graden av inavelsökning eskalerat i rasen

Djur använda i avel

I RAS från 2017 användes måttet antalet tikar som använts i aveln under ett år dividerat med antalet använda hanhundar under samma period. Med hjälp av beräkningen kan vi få en uppfattning om hur hanhundsanvändningen ser ut under varje period. Det ideala utfallet är 1 – det vill säga att det används lika många hanhundar som tikar varje år. Det skulle borga för att hanhundarna används på ett hållbart sätt och inte överanvänds. Att använda den här formeln tillåter oss att på ett enkelt sätt kunna få en uppfattning om hur hanhundsanvändningen varierar år från år och ger oss också möjlighet att jämföra svensk whippetavel med den i andra länder – till exempel Finland som använder samma modell.

Ett tal under 1 beskriver att färre hanhundar än tikar används, det vill säga att vissa hanhundar parar mer än en tik per år. Ett tal över 1 skulle innebära att fler hanhundar än tikar används, vilket väl skulle vara i det närmaste omöjligt att uppnå.

I genomsnitt uppnåddes värdet 0,864 under perioden 2012–2016. Motsvarande siffra för perioden 2017–2024 är 0,807 – det vill säga färre hanhundar användes under den senare perioden. Möjligen kan coronapandemin ha påverkat hanhundsanvändningen, då den försvårade resandet både inom och utanför Sverige. 2019 var det år under den senaste perioden som hade den lägsta variationen i hanhundsanvändning – detta år användes 60 hanar till 82 kullar.

ÅR	2014	2015	2016	2017	2018
Hanar/tikar	0,87	0,83	0,88	0,83	0,86

ÅR	2019	2020	2021	2022	2022	2024
Hanar/tikar	0,74	0,78	0,75	0,84	0,86	0,8

Tabell 2 källa: SKK Avelsdata

Parningstyper

Rasen hade den lägsta andelen parningar överstigande 6,25% inavelsökning år 2021 och 2022, då rasen också nådde sina högsta registreringssiffror någonsin.

Parningar % fördelning	År 2017	År 2018	År 2019	År 2020	År 2021
Upp t o m 6,25%	68	69	79	91	122
6,26 % - 12,49%	6	4	3	5	1
12,5% - 24,99%	0	0	0	1	1
25% -	0	0	0	0	0

Parningar % fördelning	År 2022	År 2023	År 2024
Upp till 6,25%	89	71	62
6,26 % - 12,49%	1	4	5
12,5 – 24,99%	1	1	5
25% -	0	0	0

Tabell 3 Källa: SKK Avelsdata

Nedan följer en sammanställning av andelen parningar med en inavelsökning överstigande 6,25% under den senaste femårsperioden:

ÅR	2020	2021	2022	2023	2024
Andel parningar som överstiger 6,25 %	6,6%	1,6%	2,25%	7%	16%

Tabell 4 Källa: SKK avelsdata

Importer

Under 1900-talet kom majoriteten av de whippets som importerades till Sverige från Storbritannien. Liksom vid tidpunkten för den förra revideringen av RAS var Norge det enskilda land som bidragit med flest importer till Sverige och i övrigt kommer de allra flesta importerna från olika europeiska länder. Få hundar importeras från rasens hemland Storbritannien.

	TOTALT	NORGE	FINLAND	UK	ÖVR EUROPA	USA	AUSTRALIEN
2017	22		1	2	18	1	0
2018	26	5	1	1	18	1	0
2019	18	6	0	0	9	1	0
2020	10	1	1	0	7	1	0
2021	21	9	1	0	8	1	0
2022	18	4	4	2	8	0	0
2023	9	1	1	0	7	0	0
2024	20	1	1	0	17	1	0

Tabell 5 Källa: SKK Avelsdata

Sammanfattning

Jämfört med vad som framkom i den förra revideringen av RAS har den genomsnittliga inavelsökningen fortsatt sjunka och 2022 noterades den lägsta siffran hittills på 1%. Rasen har över tid haft en positiv utveckling inom detta område, men en klart högre ökning noterades 2023 och 2024

Parningar med en inavelsökning överstigande 12,5% har endast gjorts i ett fåtal fall fram till 2024. Andelen parningar som överstiger en inavelsökningsgrad på 6,25% har mer än fördubblats mellan 2023 och 2024. Även det faktiska antalet parningar med hög inavelsökningsgrad ökade 2024. En analys av orsakerna kan vara svår att genomföra, då det ännu så länge rör sig om ett enskilt år. Det behövs mer information för att kunna säga att det rör sig om en negativ trend eller om det handlar om tillfälligheter. Det kan dock konstateras att det är ett litet antal uppfödare som är genomfört dessa parningar och att det stora flertalet uppfödare hållit sig inom rekommenderade nivåer. Förändringen måste också ses i relation till de minskande registreringssiffrorna – där varje parning med en hög grad av inavelsökning påverkar den genomsnittliga ökningen mer än tidigare år då fler valpar registrerats.

Liksom tidigare år kommer de flesta importerna från Sveriges grannländer och övriga Europa, vilket möjligen kan innebära att de importerade hundarna inte skiljer sig så mycket härstamningsmässigt från de svenska.

En förutsättning för att inavelsökningen ska kunna hållas fortsatt låg är att enskilda hanar inte överanvänds. Utvecklingen sedan den förra revideringen är inte helt entydig. Möjligen kan pandemin ha påverkat möjligheterna att resa till hanar funnits på längre avstånd från tiken och att det inneburit att färre hanar använts under pandemiåren.

Använder man sig av den rekommenderade formeln att ingen hanhund under sin livstid bör lämna mer än fem procent av det totala antalet registrerade hundarna inom rasen under fem år (vilket i whippetrasens fall skulle innebära 100 avkommor beräknat på en ungefärlig registreringssiffra om 400 whippets/år), så kan man konstatera att ingen svensk hane lämnat så många avkommor i Sverige under den aktuella perioden.

Klubben vill genom målsättningar och handlingsplan ge uppfödare och hanhundsägare goda förutsättningar att fortsätta den positiv utveckling som noterades innan 2023 och 2024.

De långsiktiga målen för rasen är:

- Målet för rasen är att varje parning bidrar till att bevara och stärka rasens genetiska mångfald, samtidigt som rasens exteriör, temperament och funktion bibehålls. För att åstadkomma detta görs följande praktiska rekommendationer
 - Maxgräns inavelsökning vid enskild parning 6,25% - undvik parningar med högre inavelsökning.
 - Målgräns för enskilda parningar: under 5%
 - Att rasens genomsnittliga inavelsökning fortsatt håller sig under 2,5% per år.
- Ökad hanhundsanvändning – den optimala situationen är att lika många hanar som tikar används samt att antalet valpar en enskild hanhund lämnar under sin livstid hålls under det rekommenderade antalet. Rasens effektiva populationsstorlek minskar ju färre hanhundar som används. Populationens storlek kan aldrig bli större än fyra gånger de hanhundar som används i avel.

Kortsiktiga mål

- Att antalet olika hanhundar som används i avel ökar.

Handlingsplaner

- Svenska Whippetklubben fortsätter publicera statistik årligen över använda hanhundar i klubbens tidning.
- Svenska Whippetklubben fortsätter publicera graden av inavelsökning avseende kullar som förmedlas via klubbens hemsida i samband med att kullen presenteras.
- Information om inavelsgradens innebörd och hur den kan användas i avelsarbetet riktad till uppfödare och valpköpare publiceras på klubbens valpförmedlingssida.
- Klubben anordnar utbildningar/informationsträffar för uppfödare och andra om vikten av att bibehålla genetisk variation i rasen.

FUNKTIONSEGENSKAPER OCH EXTERIÖR

Under fem utställningar åren 2018–2022 med i snitt 85,8 anmälda whippets har priserna fördelat sig enligt följande:

CK	EXCELLENT	VERY GOOD	GOOD	SUFFICIENT
35,7%	78,3%	18,4%	3,2%	0%

Tabell 6 Källa: Svenska Whippetklubben utställningsresultat redovisade på klubbens hemsida

En genomgång av domarkommentarer från sex av Whippetklubbens utställningar 2018–2022 visar på att de vanligaste bekymren med rasens exteriör som domarna uppmärksammat var konstruktionen i de utställda hundarnas framställ; korta, branta skuldror och knapp vinkling mellan skuldra och överarm. Några domare hade noterat för svaga underkäkar och någon hade också dömt en hund med överbett. Flera domare beskrev också att de utställda hundarna verkade ledsna eller stirriga och inte verkade trivas med att bli hanterade.

Liksom vid tidigare genomgång av domarkommentarer hade några domare noterat att några av de utställda hundarna var i dålig kondition och även några med för långa klor. Detta gällde dock inte majoriteten av hundarna.

På grund av pandemin hölls långt färre utställningar än under den tidigare perioden, så underlaget för denna genomgång är mindre än vid tidigare RAS-revideringar.

Whippetklubbens enkät 2020

I enkäten ställdes frågan om vilka aktiviteter som ägarna deltog i med sin hund. Många hundar deltog i flera aktiviteter med sina hundar.

Nästan alla ägare uppgav att man skaffat sin whippet som sällskap/familjehund. Lite drygt hälften av de svarande uppgav att de deltagit på utställning med sina hundar. Därefter kom lure coursing och olika former av spår. Flera hundar deltog också i whippet race/sprint, lydnad, agility, rundbana, nose work och rallylydnad. Det fanns också deltagare i sporter som drag, freestyle, canicross, specialsök, tricks och K9biathlon. Några whippets arbetar som service/terapihund.

Avelsdjurs deltagande i aktiviteter

Enligt den sammanställning som gjordes 2021 i Whippetbladet så hade 84% av de hanar som använts i avel 2020 deltagit på utställning. Motsvarande siffra för tikarna var 88%.

I sammanställningen likställdes alla typer av kapplöpning (rundbana, Whippet Race, Svensk Whippet Sprint) och lure coursing under rubriken "bruksmeriter". 25% av hanarna hade någon form av bruksmerit och för tikarna gällde att 34% hade någon form av bruksmerit.

Sammanfattning

Andelen whippets som erhållit excellent på utställning ligger något högre än vid den förra RAS-revideringen. Ingen hund har erhållit sufficient under den senaste femårsperioden. Knappt 36% av de utställda whippetarna får ck. Bedömningen görs att resultaten tyder på att de whippets som ställs ut väl överensstämmer med rasens standard.

Att döma av kommentarer från domare som dömt rasen under den senaste femårsperioden har rasen vissa problem med konstruktionen i framstället (bristande vinklar mellan skuldra – överarm) samt dåligt utvecklade underkäkar, vilket även var fallet vid den tidigare sammanställningen i RAS-dokumentet från 2018.

2016 gjordes en sammanställning av hur stor andel whippets som använts i avel som ställts ut. Vid detta tillfälle var andelen 90%. Vid den sammanställning som gjordes fem år senare var motsvarande siffra 84–88%. Under denna period var många hundaktiviteter inställda på grund av regler i samband med coronapandemin. Andelen hundar som tagit del i någon ”funktionsgren” (kapplöpning el lure coursing) var 40% 2016 och 25–34% 2021. Lure coursing står för de högsta deltagarsiffrorna av de aktiviteter som whippets ägnar sig åt utöver utställning.

Whippets deltar fortsatt i en mängd olika aktiviteter som rallylydnad, viltspår, Nose Work med mera.

De långsiktiga målen för rasen är:

- Bibehålla rasen utan exteriöra överdrifter som kan påverka hundarnas livskvalitet.
- Bibehålla rasen som en allround hund med potential för att delta i olika aktiviteter.

Kortsiktiga mål

- Att ägare och hundar i rasen har ett fortsatt högt deltagande inom olika aktiviteter. Uppföljning görs genom SKK:s Hunddata och Avelsdata.

Handlingsplaner

- Uppmuntra exteriördomare att tillåta en variation av typer (för att tillvarata genetisk variation) genom att lägga till information om detta i raskompendiet för domare.
- Uppmuntra exteriördomare att inte dra ned på premier på grund av ”kosmetiska” detaljer så som färg, ögonfärg eller mindre variation i mankhöjd. Sundhet och moderation ska prioriteras över sådana detaljer. Raskompendiet kompletteras med information om detta
- Uppmärksamma alla aktiviteter som whippets deltar i på samma sätt som gjorts tidigare genom att publicera alla resultat på hemsidan samt artiklar i Whippetbladet.
- Uppdatera trippelpreis reglerna för att dessa ska passa för de nya grenar som whippets deltar i, för att på så sätt uppmuntra ägare till aktivitet med sina hundar. Information om inavelsgradens innebörd och hur den kan användas i avelsarbetet riktad till uppfödare och valpköpare publiceras på klubbens valpförmedlingssida.

Beteende och personlighetstest Hund (BPH)

I det reviderade RAS från 2017 sattes målet att under perioden fram till nästa revidering verka för att 200 whippets skulle beskrivas med BPH. Målet uppnåddes 2021 och efter det har ytterligare hundar beskrivits och det totala antalet uppgår nu till 373 beskrivna whippets (till och med juli 2024, inklusive hundar födda till och med 2022, då hundar födda därefter är för unga att beskrivas när denna revidering sammanställs). Rasen har fått en så kallad "tvåhundraanalys" från Svenska Kennelklubben. I analysen konstaterades bland annat att

- Av de svenskfödda hundar som fötts 2004 - 2019 har 3,15 % (211 av 6.720) deltagit i BPH. BPH-resultaten speglar de hundar som deltar i beskrivningen. Det kan därmed finnas beteendevarianter i rasen som den BPH-beskrivna delen av populationen inte uppvisar. (2004 - 2023 8.641 födda, 323 beskrivna =3,7% har deltagit i beskrivning)
- Totalt 18 svenskfödda whippets som genomgår hela BPH-beskrivningen avstår skottmomentet. 17 av dessa är anmälda till BPH utan skott och för den artonde hunden har föraren under banans gång valt att avstå skottmomentet. Det betyder att nära 9% av deltagande whippets inte genomgår skottmomentet. För samtliga beskrivna hundar oavsett ras är den siffran 5,4%. (2004 - 2023 totalt 18 whippets utan skott, vilket är 5,5% av de beskrivna whippetarna)
- Fyra svenskfödda whippets fullföljer inte beskrivningen, det vill säga 1,9% (4/211) av de hundar som deltagit på BPH. Av dessa har tre avbrutits av beskrivaren på grund av rädsla och en avbröts av föraren. Av totalt 14 BPH-beskrivna importörer har en avbrutit beskrivningen på grund av rädsla. I de fall föraren avbryter beskrivningen kan det ha olika orsaker, men också här spelar ofta rädslereaktioner hos hunden in. För samtliga BPH-beskrivna hundar oavsett ras är siffran för avbrutna beskrivningar 3,6%. De whippets som avbrutit beskrivningen har gjort det i samband med moment 4, Överraskning. (2014 - 2023 avbryter 5 whippets, varav föraren avbryter en – vilket innebär totalt 1,5% avbrutna BPH)
- "Fördjupad genomgång" – I protokollet finns möjlighet för beskrivaren att göra en fördjupad genomgång. Det kan till exempel vara i de fall hunden under eller i samband med BPH-testen uppvisar ett beteende som av beskrivaren bedöms angeläget att åtgärda. Det kan vara av hänsyn till hundens eget välbefinnande, omvärldens krav på sammanhållsanpassade hundar eller gällande lagstiftning. Framför allt är det överdrivna rädslereaktioner eller stor aggressivitet som påkallat åtgärder. Inom rasen har inte någon hund noterats för fördjupad genomgång. (2004 – 2023 Ingen fördjupad beskrivning)

Den övergripande bilden utifrån BPH-resultaten, skriver SKK:s analytiker, visar på en hund som är måttligt social, relativt lekfull (följer och griper leksaken, men vill inte delta i dragkamp). Rasen är förhållandevis trygg, nyfiken och utan påtagliga rädslereaktioner.

Beteendevariationen är låg vad gäller sociala rädslor och skottsäkerhet, men högre vad gäller socialitet/hälsning, nyfikenhet, lekintresse och positiv förväntan vid skott. Finns en hög beteendevariation för någon egenskap kan uppfödarna påverka utvecklingen genom att göra ett medvetet urval bland de olika variationerna.

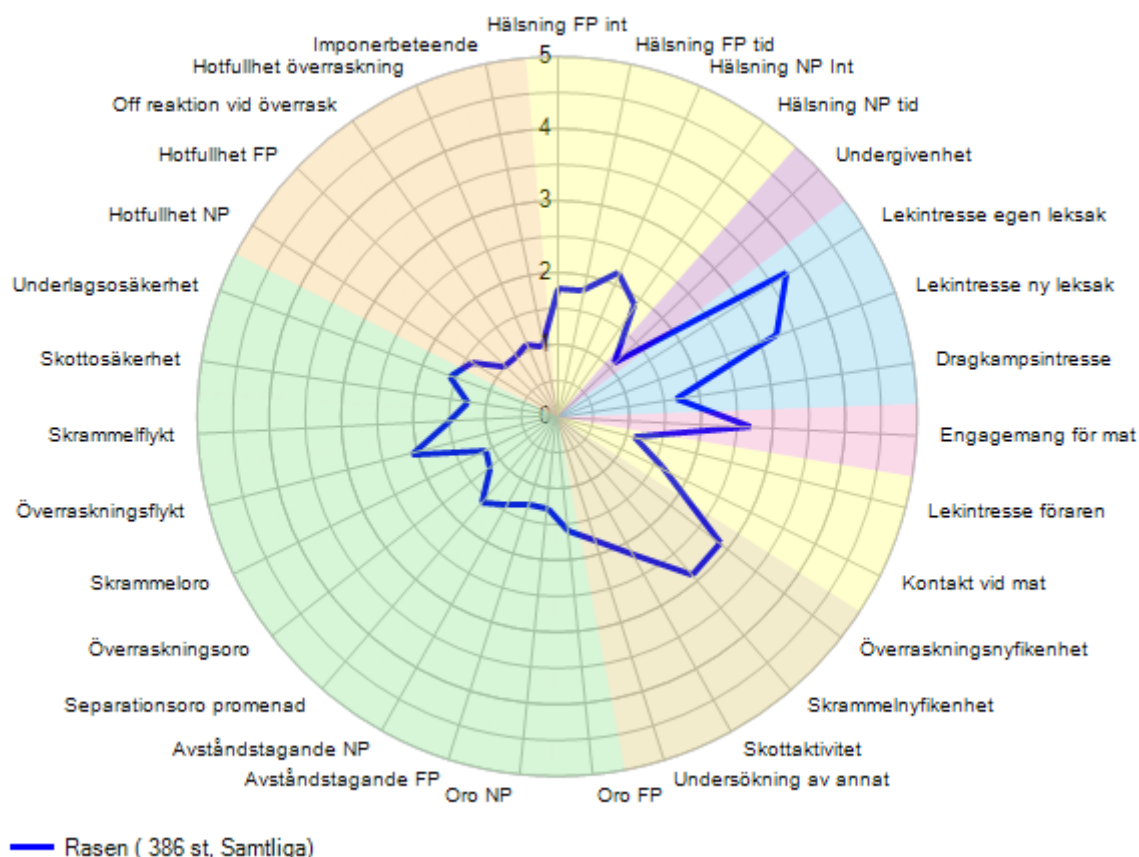

Diagram 3 Medelvärde BPH Whippet till och med december 2024. Källa: SKK Avelsdata

Svenska Whippetklubbens enkät 2020

I enkäten ställdes en fråga om ägaren upplevt något i sin hunds beteende som problematiskt. 83,8% svarade nej på frågan och 16,2 % ja.

Vanligast bland orsak till att ägaren upplevde problem med sin hunds beteende var olika former av osäkerhet/rädsla (inklusive separationsångest, ljudrädsla, osäkerhet mot människor och/eller andra hundar). Några personer hade också upplevt problem med att deras hundar lätt blev stressade, var överaktiva eller hade extrem jaktlust (cyklister, skidåkare, gräsklippare, elsparkar).

De allra flesta som besvarade enkäten var dock nöjda med sina hundar och 98% av dem uppgav att de skulle skaffa en whippet igen. Dessa personer beskrev sina hundar lugna inne och pigga ute, trevliga, lättsamma och anpassningsbara. Flera personer skrev också att deras whippets var allsidiga och relativt lättlärd.

Några personer har svarat deras whippets beteende var orsak till att man avlivat hunden. Det har då rört sig om att hunden uppvisat extrem rädsla och aggressivitet mot människor.

Avelsdjurs deltagande i BPH

Enligt den sammanställning som publicerades i Whippetbladet 2021 hade 12% av hanarna och 10% av tikarna som fått avkomor 2020 genomgått bph.

Norska Whippetklubbens enkät 2022

Även i den norska enkäten ställdes frågor om hundarnas beteende. 80 % av de svarande uppgav att de inte upplevde problem med sin hunds beteende och 20% att det fanns problem. Vanligast var att man upplevde problem med aggression vid möten, dominant beteende och osäkerhet (6%) och stress, rädsla och nervositet (5%). 10% av de hundar som var döda vid rapporteringen hade avlivats på grund av ett problem med beteendet. Detta var vanligare bland hundar i åldern 0-7 år.

Precis som i Sverige var 98% av de svarande nöjda med valet av ras.

Finska Koiranet

I Koiranet finns uppgift om att sex whippets genomgått den finska versionen av mentalbeskrivning (MH) och 56 whippets har deltagit i mentaltest (LTE) under perioden 2018-2023.

Av de 23 dödsfall bland whippets med födelseår 2018-2023 finns en hund som har avlivats på grund av beteendeproblem.

Sammanfattning

Sedan den förra revideringen av RAS har andelen whippets som beskrivits genom BPH fördubblats och rasen har fått en ”tvåhundra analys” från Kennelklubben. Endast ett fåtal whippets har beskrivits enligt MH sedan den förra revideringen. Av SKK:s analys framkommer att rasen är måttligt social och relativt lekfull. Rasen är nyfiken, förhållandevis trygg och utan påtagliga rädslereaktioner.

Rasen bedöms vara måttligt social och vad gäller denna egenskap finns också en variation mellan de testade hundarna, vilket skulle göra det möjligt för uppfödarna att förändra situationen.

Den måttliga socialiteten kan medföra att hundarna också blir måttligt samarbetsvilliga, vilket kanske kan vara mindre önskvärt hos en alert hund med snabb reaktionsförmåga.

Whippeten har ett ursprung i första hand som kapplöpningshund och därmed är snabb reaktionsförmåga, nyfikenhet, mod och intresse för rörliga föremål en förutsättning för att hundarna ska fungera även inom sitt ursprungliga användningsområde. De olika kapplöpningsformerna där whippets kan delta är fortfarande populära och liknande krav ställs på dagens kapplöpningshundar.

Av klubbens enkät från 2020 framkommer att runt 16% av de svarande upplevt problem med sin hunds beteende. De flesta problemen var kopplade till osäkerhet och rädsla, men vissa personer upplevde också problem med extrem jaktlust, vilket möjligen kan ha berott på för lite information om rasens ursprung och användningsområde innan hundköpet. I hälsoenkäten från 2008 ansåg 90% av ägarna att deras hundar betedde sig som förväntat. De problem med beteendet som ägarna angav i denna enkät var skällighet, aggressivitet mot främmande hundar och att hunden reagerade på höga ljud.

För att en hund ska fungera som sällskapshund i dagens samhälle är det viktigt att den inte utvecklar beteenden som upplevs som problematiska av ägaren. Olika typer av rädsor är beteenden som kan få stora konsekvenser för hundens och ägarens liv. Det är därför viktigt att rasen fortsätter vara trygg och utan påtagliga rädslereaktioner, men också att den bibehåller egenskaper som gör att den kan fungera i kapplöpnings-sammanhang. Det finns utrymme för att arbeta med rasens socialitet. BPH bedöms vara ett bra verktyg för att följa upp rasens mentalitet.

De långsiktiga målen för rasen är:

- Bibehålla rasens goda mentala egenskaper i form av trygghet, anpassningsbarhet, nyfikenhet och självständighet.
- Bibehålla rasens allsidighet och samarbetsvilja med människor på ett sådant sätt att whippets fortsätter vara goda sällskapshundar med potential för många aktiviteter.
- Säkerställa att uppfödarna får kunskap om BPH och kan använda det som ett verktyg i aveln.

Kortsiktiga mål

- 500 beskrivna whippets fram till nästa revision av RAS för att kunna följa utvecklingen av rasens mentalitet.
- Höja andelen beskrivna hundar i aveln från tidigare mätning, då andelen var 10-12%.
- Skapa förutsättningar för uppfödarna att diskutera vad en önskvärd whippetmentalitet innebär och hur man vill arbeta vidare med mentaliteten i framtiden.

Handlingsplaner

- Fortsätta uppmuntra uppfödare och ägare att genomföra BPH genom att publicera information om föräldrarna genomgått BPH på klubbens valpförmedlingssida.
- Publicera information om BPH och vikten av en god mentalitet i klubbens tidning
- Kontakta BPH-arrangörer och försöka boka BPH- beskrivningstillfällen i Whippetklubbens namn för att underlätta för ägare och uppfödare att få sina hundar testade.
- Uppmuntra till diskussioner inom rasen genom artiklar i klubbtidningen och webinarier.

Sverige

Whippet ingår inte i något av Svenska Kennelklubbens hälsoprogram och därmed finns inga hälsoundersökningar som är obligatoriska för avelsdjur innan parning.

Svenska Whippetklubbens hälsoenkät 2020

Under hösten/vintern 2020 genomförde Svenska Whippetklubben en enkät om whippets hälsa i Sverige. Enkäten genomfördes digitalt via en länk på klubbens hemsida.

Enkäten var uppdelad i två delar; en för enskilda hundar och en för uppfödare. 367 svar avseende individuella whippets skickades in och 39 uppfödare besvarade uppfördelen.

Av de ägare som besvarade enkäten bedömde 88,3% att deras hundar hade ett mycket gott eller gott allmäntillstånd, 1,7% att de hade ett medelgott allmäntillstånd och 1,7% att hunden hade ett dåligt eller mycket dåligt allmäntillstånd. Vid hälsoenkäten som genomfördes 2008 uppgavs 91% av hundarna ha ett mycket gott eller gott allmäntillstånd.

I enkäten 2020 uppgav ägarna att 42,7% av hundarna råkat ut för olyckor som krävt veterinärvård (motsvarande siffra 2008 35%). Olika sårskador var absolut vanligast. Olika frakturer, klo/tasskador och skador i senor/ligament/leder förekom också relativt ofta.

Det framkom också i enkäten att 3% av hundarna drabbats av autoimmuna sjukdomar (2008 2%), 43,4 % någon gång haft problem med mage/tarm (2008 32%) och 15,3% av hanhundarna var kryptorchida (2008 10%).

I enkäten frågades också om hundarnas livslängd och dödsorsak. Den genomsnittliga åldern vid dödsfall var 10,9 år, medianen 12 år (2008 genomsnitt 9,2 år, median 10 år). Den vanligaste angivna dödsorsaken var ålderdom, därefter invärtes sjukdomar, tumör/cancer, beteende och autoimmuna sjukdomar.

Enligt enkäten hade 5,8% av hundarna fått diagnos hjärtfel. På frågan vilken diagnos hunden fått svarade de flesta blåsljud utan att ange orsak till blåsljudet. Av de som angivit en sjukdomsdiagnos var de flesta relaterade till hjärtats klaffar; Chronic Valvular Disease (kronisk klaffdegeneration), klaffel, MMVD, läckande klaff utan symptom och läckande klaff följs upp. En hund hade fått diagnos dilaterad kardiomyopati och en hund hade diagnoserna kardiomyopati, mitralisinsuffiäns och hjärtsvikt.

(Det är värt att notera att blåsljud i sig inte är en diagnos, men kan vara symptom på att hunden har någon form av hjärtsjukdom. Hunden måste genomgå en mer ingående undersökning av veterinär med specialistkompetens, för att avgöra om och i så fall vilken sjukdom hunden drabbats av.)

AGRIA Breed Profile 2011 - 2016 Whippet

Whippets utgör en relativt liten del av de försäkrade hundarna, vilket kan påverka resultatet för rasen till viss del.

Den vanligaste orsaken till att whippetägare använt sin hunds livförsäkring var neoplasi (cancer). För whippets är dock denna dödsorsak något ovanligare än hos alla försäkrade raser. På andra plats kommer problem med mage/tarm (något vanligare än hos alla raser) och på tredje plats rörelseapparaten (mindre vanligt än hos alla raser). Det område där whippets sticker ut är "symptom sjukdom hela djuret", som var nästan dubbelt så vanlig dödsorsak hos whippets som hos den alla raser. Information om exakt vilka symptom/sjukdomar som finns under rubriken "symptom sjukdom hela djuret" saknas.

Bland de specifika orsakerna till att man använt sin livförsäkring är lymfosarkom (en form av cancer) och symptom från mage/tarm dubbelt så vanligt hos whippets jämfört med alla raser. Det gäller också den relativa risken för att dö av dessa sjukdomar.

Medianålder vid dödsfall var för whippet 9,8 år och för alla raser 7,4 år. Att de whippets som dött är i genomsnitt drygt två år äldre än "genomsnittshunden" påverkar möjligen statistiken, då vissa diagnoser (som till exempel tumörer) är sjukdomar som till viss del kan kopplas till åldrande.

Vad gäller veterinärvårdsförsäkringen är det nästan dubbelt så vanligt att whippetägare använder denna på grund av skador på sina hundar jämfört med alla raser. På andra plats kommer symptom från rörelseapparaten (också vanligare än hos alla raser) och på tredje plats symptom från mage och tarm (något mindre vanligt än hos alla raser). Symptom sjukdom hela djuret samt symptom från hjärtat är också vanligare diagnoser hos whippets än hos alla raser. Mindre vanligt än hos alla raser är immunologiska symptom samt symptom från könsorgan både gällande tik och hane.

Risken för att behöva veterinärvård för sina skador är nästan dubbelt så hög hos whippets jämfört med alla raser, detsamma gäller för problem i de övre urinvägarna. Risken för att en whippet ska behöva veterinärvård för sitt hjärta är en och en halv gång större än hos alla raser.

Medianålder för första veterinärvårdstillfället är 5,4 år hos whippets och 5,2 år hos alla raser.

AGRIA Breed Profile 2016 - 2021 Whippet

I december 2023 presenterade Agria en uppdaterad version av Breed Profile för whippet, avseende perioden 2016 - 2021.

Vi detta tillfälle var den vanligaste orsaken att en whippetägare använt sin hunds livförsäkring diagnoserna "död/avlivad" och "mage/tarm". Bägge diagnoserna ställdes oftare för whippets än för alla raser. Det var dubbelt så vanligt att whippets avlivades till följd av diagnosen "sjukdom hela djuret" jämfört med alla raser. Då gällde diagnos "hjärta" var det nästan en dubbelt så vanlig avlivningsorsak hos whippets som hos alla raser.

När det gäller specifika orsaker till att hunden avlivats var "smärtsymtom - rygg" dubbelt så vanligt hos whippet (och risken för att en whippet skulle avlivas av denna orsak var fyra gånger högre än hos alla raser) och "ataxi/paralys/kollaps" nästan dubbelt så vanlig (tre gånger så hög risk)

För denna period var medianåldern för dödsfall 8,8 år jämfört med 6,9 år för alla raser. Både för whippet och alla raser har medianåldern sjunkit sedan den senaste mätningen och skillnaden mellan whippets och alla raser har också minskat något, även om whippetägare fortfarande använder sin hunds livförsäkring nästan två år senare än ägare av alla raser.

För veterinärvården höll diagnos "skada" i sig som den vanligaste orsaken att använda sin whippets försäkring. Orsak "hjärta" är fortsatt en något vanligare orsak att använda veterinärvårdsförsäkringen hos whippet än hos alla raser.

Risken för att en whippet ska behöva använda sin veterinärvårdsförsäkring för skador är dubbelt så hög som för alla raser. Den är också något högre när det gäller symptom från övre urinvägar (till exempel njurar), hjärta och blod/kärl.

När man tittar på de specifika orsakerna för att whippets behöver veterinärvård för problem i rörelseapparaten är det dubbelt så hög risk att det rör sig om problem med falanger än för alla raser. Det är också vanligare att whippets får problem med rygg och bog/bogblad samt ospecifiserade problem (kan

till exempel röra sig om problem på flera ställen i rörelseapparaten). Det är mindre vanligt att whippets drabbas av problem med knä/patella, höft/lår/bäcken och armbågar än alla raser.

Medianåldern för det första tillfället som veterinärvårdsförsäkringen används för whippets är 5,9 år och 5,8 år för alla raser.

SKK Avelsdata

Whippet ingår visserligen inte i något hälsoprogram och därmed finns inga hälsoundersökningar som måste genomföras innan parning, men allt fler whippets ögonlyses. Samtliga undersökningsresultat registreras hos SKK.

Fram till december 2022 hade 167 ögonlysningar enligt gamla protokollet genomförts – 12 hundar med 17 diagnoser. Enligt nya protokollet hade 268 undersökningar genomförts – 35 diagnoser fördelat på 28 hundar

Sedan den senaste revideringen av RAS har ytterligare två hundar diagnosticerats med PRA. Totalt har nu fyra whippets i Sverige fått diagnos PRA sedan 2013. Två hundar också fått diagnos ärftlig bakre polär katarakt.

Andel ögonlysta vid avel

2021 gjordes en beräkning av hur stor andel av de whippets som lämnade avkomma 2021 som genomgått ögonlysning. Resultatet publicerades i Whippetbladet 165 Sommar 2021.

Av hanhundarna hade 18% ögonlysts och för tikarna var motsvarande siffra 15%. En majoritet av de whippets som används i avel i Sverige har inte genomgått någon form av screening för ärftliga ögonsjukdomar.

Norge

Den Norska Whippetklubben genomförde 2022 en större hälsoenkät riktad till whippetägare. Totalt 908 whippets födda under perioden 2005-2021 fanns med i undersökningen.

I den norska enkäten bedömde ägarna att 93% av hundarna hade ett mycket gott eller gott hälsotillstånd. 0,3% ansågs ha mycket dåligt hälsotillstånd.

5,5% av hundarna uppgavs ha problem med mage/tarm mycket ofta. 9,6% av hundarna uppgavs ha någon form av ögonsjukdom, varav en uppgavs ha diagnos PRA.

7 % av hundarna hade uppvisat biljud vid auskultation av hjärtat och 2,3% av hundarna påvisade hjärtsjukdom efter undersökning med ultraljud. De diagnoser som ställts var klaffel (mest frekvent), mitralisklaffisnufficiens, aorta stenosis, pulmonalis stenosis, förstorat hjärta, endokardos, triskupidaldysplasi, medfött fel, begynnande pålagring mitralisklaff, dilaterad kardiomyopati.

1,4% av hundarna uppgavs ha fått någon form av cancerdiagnos – vanligast var juvertumör.

42% av hundarna uppgavs ha råkat ut för olyckor som krävt veterinärbehandling. Vanligast var skärskador.

20% av hanhundarna i enkäten uppgavs vara ensidigt eller dubbelsidigt kryptorchida. 8,2 % av tikarna hade behandlats för livmoderinflammation.

Finland

I Finland registreras veterinärdata i Finska Kennelklubbens databas Koiranet. Den finska whippetklubben har under flera år rekommenderat uppfödare att undersöka hjärta och ögon hos de hundar man har för avsikt att använda i avel, därför finns data från en relativt lång period. Fram till och med 2015 registrerades endast hundar som var utan anmärkning eller hade ett biljud vid hjärtundersökningen. Från och med 2016 registrerades också hundens eventuella diagnos.

I Finland undersöks också många whippets regelmässigt för Lumbrosacral Transitional Vertebra (LTV) samt Höftleds Dysplasi (HD)- och Armbågs Dysplasi (AD) röntgas.

Krav för att få valpförmedling via Finska Whippetklubben:

- Båda föräldrarna måste ha ett ögonlysningsresultat som är giltigt vid parningstillfället, resultatet ska visa att ingen av hundarna har någon ärftlig ögonsjukdom. Ögonlysningsresultat är giltigt i 24 månader.
- Båda föräldrarna måste ha en officiell ultraljudsundersökning av hjärtat vid parningstillfället, vilken inte visat på några onormala fynd. Hjärtultraljudsutlåtandet är giltigt i 24 månader.
- Båda föräldrarna måste ha minst en kvalitetsutmärkelse EH (very good) från utställning, samt ett godkänt löpresultat eller en officiell testkörning.
- I enlighet med SKL:s rekommendation får antalet avkommor som registrerats i Finland för en enskild hund inte överstiga 45 avkommor (5 % av rasens 4-åriga registreringsvolym).

En officiell ryggundersökning av båda föräldrarna rekommenderas.

På Finska Whippetklubbens hemsida framkommer att klubben fått rekommendationer från Finska Kennelklubbens Hjärtarbetsgrupp att hundar med misstänkt aorta stenosis ska undersökas på nytt inom ett år. Om hunden på nytt får diagnos aorta stenosis ska den inte användas i avel. Vad gäller Myxomatous Mitral Valve Disease (MMVD) rekommenderar Hjärtarbetsgruppen att hundar med resultat grad C inte används i avel. Hundar med resultat B ska följas upp årligen och har resultatet inte förändrats på tre år kan dessa hundar användas i avel med hundar som har resultat grad A.

Klubben har också fått rekommendationer från Finska Kennelklubbens avelsvetenskapliga kommitté angående LTV. Alla asymptomatiska hundar kan användas i avel, men de hundar som fått resultat LTV grad 1 - 4 bör paras med hundar utan anmärkning (LTV0).

Finland är det enda land som regelbundet undersöker rygg, armbågar och höfter hos whippets.

USA

I USA genomförs olika hälsoundersökningar i samband med den Amerikanska Whippetklubbens (AWC) stora riksutställning – bland annat avseende ögon, hjärta och hörsel. Man kan frivilligt låta sin hunds undersökningsresultat publiceras i olika databaser; till exempel Whippet Health Foundation (WHF) och Orthopedic Foundation of Animals (OFA). Hundens ägare ansvarar helt för vad som registreras i databasen. I WHF:s databas finns också anekdotiska registreringar som inte alltid stryks av bifogade veterinärintyg eller liknande.

AWC har antagit en litsa över krav som whippets bör uppfylla innan de används i avel:

- Hunden ska vara registrerad i WHF:s databas
- Årlig ögonlysning
- Hjärtundersökning med ultraljud årligen av kardiolog
- BAER – hörselundersökning

Man rekommenderar också

- Test sköldkörtel
- Test Myostatin deficiency (dna test för genen som ger bully whippets, det vill säga hundar med dubbla muskelanlag)
- HD röntgen

I WHF:s databas finns 352 registreringar avseende hjärta. Den mest frekvent registrerade diagnosen i WHF:s databas var Mitral Valve Disease. Sex fall av Pulmonalis stenosis har registrerats. I databasen har också gjorts 62 registreringar avseende ögonsjukdomar. Den vanligaste förekommande diagnosen är katarakt. Sju fall av PRA har registrerats.

I OFA:s databas finns möjlighet att ta fram statistik för vissa tester i raser med fler än femtio registrerade hundar. För whippet finns statistik tillgänglig avseende hjärtundersökningar och sköldkörteltester.

I OFA:s databas har 6.267 ögonundersökningar av whippets registrerats. 97,8% var utan anmärkning. 6.052 hjärtundersökningar har registrerats, varav 3.472 var så kallade "advanced cardiac" och 2.580 var "congenital cardiac" undersökningar. 95,1 % av undersökningarna som avsåg "congenital cardiac" var utan anmärkning och 85,5% av de övriga var utan anmärkning. Whippets är bland de raser som har flest registrerade undersökningar.

Storbritannien/Uttalande av The Royal Kennel Club angående avel med whippets

I juli 2023 uttalade The Royal Kennel Club i England sig om förekomsten av pulmonalis stenosis hos whippets i Storbritannien.

Rasklubbarna och medlemmar i The Veterinary Cardiovascular Society har noterat vad som tycks vara en ökning av förekomsten av pulmonalis stenosis i rasen i Storbritannien. Det finns för närvarande inget krav på hälsotest innan avel inom whippetrasen, men rådet från Kennel Club Assured Breeders Scheme är att låta de whippets man planerar att använda i avel genomgå auskultation av hjärtat. Upptäcks ett blåsljud ska detta undersökas vidare med ultraljud.

Whippets finns inte med i Breed Watch – Engelska kennelklubbens register över raser som särskilt behöver uppmärksammas vad gäller hälsa och exteriör.

Andra sjukdomar/anomalier som förekommer hos whippets

Kryptorchism

Kryptorchism hos hanhundar är den vanligaste defekten hos whippets. Hos drygt 15% av whippeterna vandrar inte testiklarna ned till sin normala plats i pungen. Oftast har detta liten betydelse för hundens livskvalitet. Det finns just nu inga indikationer på att kryptorchida whippeterna oftare än andra hundar skulle drabbas av testikeltumörer.

Det finns ingen känd arvsång för kryptorchism, men det tycks vara förekomma i högre frekvens inom vissa familjer. Avvikelsen verkar vara mycket spridd inom rasen och de flesta uppfödare har någon gång fått åtminstone en kryptorchid hanvalp. I en studie av Amann & Veeramachaneni publicerad 2007 uppges att den tidigare uppfattningen om att kryptorchism har en enkel recessiv nedärvning är alltför förenklad. Numera anses kryptorchism ha genetiska och epigenetiska orsaker, men också till viss del vara resultatet av miljöpåverkan. Enligt de rekommendationer som finns för sjukdomar med okänd arvsång ska inte sjuka individer användas (vilket inte heller är fallet med kryptorchida hanhundar, då valpar efter sådana hanar inte får registreras), föräldrarna kan användas igen men man ska inte upprepa en kombination som givit affekterade valpar och kullsyskon ska användas endast med försiktighet. På grund av avvikelsernas

stora spridning i rasen är det inte möjligt att avstå från att para kullsyskon till kryptorchider, då detta skulle innebära att en allt för stor del av rasen utesluts från avel med de risker det innebär.

Klubben rekommenderar därför att inga hanhundar används överdrivet mycket och att uppfödarna i möjligaste mån undviker att para hundar från familjer med hög familjär förekomst av kryptorchism med varandra. Uppfödarna rekommenderas att använd Whippet – The Breed Archive för att registrera hanhundars testikelstatus för att på så sätt underlätta för alla att göra informerade val av avelsdjur.

Immunmedierade sjukdomar

I mitten av 1980-talet uppmärksammades för första gången att ett antal whippets drabbats av vad man då beskrev som reumatoid artrit, men som i dagligt kallas ledgångsreumatism. Därefter har rasen fortsatt haft problem med att en mindre andel hundar drabbas av olika immunmedierade sjukdomar. Enligt de hälsoenkäter klubben genomfört har andelen hundar med immunmedierad sjukdom enligt de rapporterade ägarna legat på 2 - 4% (1990 – 2021). Det har rört sig om flera olika immunmedierade diagnoser. Till skillnad från förhållandet med de kryptorchida hanarna kan de drabbade hundarna bli allvarligt sjuka. Mycket veterinärvård krävs och ofta innebär sjukdomarna livslång behandling. Ibland har behandlingen inte önskad effekt och hunden måste avlivas.

Arvsgången är okänd, men troligen rör det sig om en komplex nedärvning där också miljöfaktorer spelar roll. Uppfattningen bland rasfolket har varit att hos whippets förekommer immunmedierade sjukdomar lite mer frekvent inom vissa familjer.

Sjuka djur ska som ovan inte användas i avel, men problem uppstår eftersom sjukdomen kan debutera sent i hundens liv, då hunden kanske redan lämnat avkomma. Kombinationer där det fötts valpar med immunmedierade sjukdomar bör inte upprepas och kullsyskon ska användas med försiktighet. Använder man ett kullsyskon till en hund med immunmedierad sjukdom bör man försöka säkerställa att den tilltänkta partnerns släktingar är friska och att man inte parar en sådan hund med besläktade hundar.

Klubben rekommenderar även här att uppfödarna använder möjligheten att registrera hundar som diagnostiserats med immunmedierad sjukdom i Whippet- the Breed Archive för att på så sätt minska risken att parningar mellan hundar från belastade familjer görs oavsiktligt.

Sammanfattning:

Av klubbens hälsoenkät från 2020 framgår att andelen ägare som bedömde att deras hundar hade ett mycket gott eller gott allmäntillstånd minskat sedan hälsoenkäten från 2008.

Statistik från AGRIA Breed profile och klubbens hälsoenkät visar på att skador av olika typer är vanligt förekommande hos whippet och oftare än hos andra raser leder till att man använder hundens veterinärvårdsförsäkring. Problem med hjärta är en vanligare orsak att använda veterinärvårds- och livförsäkring hos whippets än hos alla raser enligt Breed Profile. Detta tycks överensstämma med vad som framkommit i klubbens hälsoenkät där ägarna inrapporterat att 5,8% av hundarna blivit diagnostiserade med någon form av hjärtfel.

Andelen kryptorchida hanhundar är fortsatt hög.

Av den internationella genomgången redovisad i detta dokument framgår att situationen avseende whippethälsa är likartad i flera andra länder och att flera av de andra nationella whippetklubbarna har rekommendationer som avser screening för hjärt- och ögonsjukdomar innan avel.

Mot bakgrund av ovanstående görs bedömningen att det är viktigt att fler whippets screenas för ärftliga hjärtsjukdom innan de används i avel även i Sverige. För att kartlägga förekomsten av ärftlig ögonsjukdom hos rasen rekommenderas även att potentiella avelsdjur screenas för denna typ av sjukdomar.

Uppfödare och hanhundsägare får dock inte glömma den allmänna hälsan hos de hundar som går i avel och kan för detta ändamål använda sig av den möjlighet som den öppna databasen Whippet – The Breed Archive ger. Där finns möjlighet att ange de sjukdomar som en hund haft under livet i fritext. Det finns också möjlighet att ange testikelstatus för alla hanvalpar i en kull. Ett ökat användande av databasen ger uppfödarna större möjligheter att göra informerade val vid parning.

De långsiktiga målen för rasen är:

- Rasen fortsätter vara förhållandevis frisk med låga frekvenser av ärftliga sjukdomar.
- Ett närmare samarbete kring hälsofrågor med andra whippetklubbar över världen

Kortsiktiga mål

- Andelen hundar som screenas för hjärtsjukdom och ögonsjukdom ökar.
- Klubben genomför en ny hälsoenkät 2025 för att följa upp rasens hälsoläge.

Handlingsplaner

- Uppmuntra fler uppfödare och ägare att använda Whippet – The Breed Archive för att registrera hälsoundersökningsresultat, sjukdomar (inklusive testikelstatus) och dödsorsak genom att publicera länk till The Breed Archive, lathund för användning och rekommendation att söka information om föräldrar till valpkullar på SW:s valpförmedlingssida.
- Uppmuntra fler uppfödare att screena avelsdjur för hjärtsjukdom med hjärtauskultation genom att ange om föräldrarna är undersökta på klubbens valpförmedling. Om blåsljud oavsett grad upptäcks ska hunden undersökas av veterinär med specialistkompetens i kardiologi.
- Uppmuntra uppfödare att avvakta med avelsdebut tills hunden fyllt åtminstone två år genom att föräldrarnas ålder anges i samband med att valpkull annonseras på klubbens hemsida.
- Uppmuntra fler uppfödare att screena avelsdjur för ögonsjukdomar genom att ange om föräldrarna är undersökta på klubbens valpförmedlingssida.
- Klubben anordnar tillfällen för ögonlysning och hjärtauskultation vid flera tillfällen på olika platser i landet fram till nästa revidering av RAS.

HANDLINGSPLANER FÖR RASKLUBBEN

- Svenska Whippetklubben kontakter veterinärer för att arrangera ögonlysning och hjärtauskultation på flera platser i landet.
- Svenska Whippetklubben kontakter BPH-arrangörer för att undersöka möjligheten att anordna tester med förtur för whippetägare.
- Svenska Whippetklubben kontakter SKK:s Mentalpool för att förbereda en utbildning om mentalitet och BPH som verktyg i avelsarbetet.
- Svenska Whippetklubben publicerar varje år sammanställning över använda hanhundar samt andra former av statistik så som uppgifter om antal barnbarn i klubbens tidning.
- Svenska Whippetklubben publicerar graden av inavelsökning för samtliga kullar som registreras varje år i klubbens tidning.
- Svenska Whippetklubben publicerar information om Whippet- The Breed Archive på sin hemsidan och i Whippetbladet och uppmuntrar uppfödare och whippetägare att använda databasen för att registrera testresultat, sjukdomar och dödsorsaker med ålder vid dödsfall.

ARBETET MED RAS OCH MEDLEMSFÖRANKRING

Svenska Whippetklubbens (SW) arbete med den första versionen av den Rasspecifika Avelstrategin startade med en medlemskonferens 2002. Som en del i arbetet hölls sedan sju medlemsträffar i olika delar av landet, där medlemmarna diskuterade de olika delarna som RAS ska omfatta. Diskussioner dokumenterades skriftligt och dokumentationen användes som underlag i det slutgiltiga RAS-förslaget.

2004 fick Per Erik Sundgren i uppdrag att analysera aveln med whippets under en tioårs period. Denna analys tillsammans med en faktasammanställning över rasens hälsoläge användes också för att ta fram den första versionen av RAS. Ett första utkast till RAS publicerades på klubbens hemsida och i medlemstidningen Whippetbladet nr 100.

Förslaget till RAS godkändes av medlemmarna i juli 2005 och dokumentet fastställdes därefter av SKK:s avelskommitté i februari 2006.

Våren 2010 inleddes processen med att revidera RAS-dokumentet. Ett första förslag presenterades i Whippetbladet samt på klubbens hemsida. Därefter hölls medlemsmöten där medlemmarna fick diskutera förslaget. Avels- och utbildningskommittén justerade därefter förslaget och en omarbetad version presenterades därefter på klubbens hemsida. Förslaget godkändes på klubbens medlemsmöte i juli 2011. Det reviderade RAS fastställdes av SKK 2012.

Arbetet med den andra revideringen av RAS startade hösten 2016 och ägnades främst åt att samla in aktuell information om läget i rasen. Det nya förslaget till reviderat RAS publicerades på klubbens hemsida i juli. Den andra reviderade versionen fastställdes av SKK 2018.

Som ett led i förberedelserna för den tredje revideringen av RAS genomförde SW en hälsoenkät 2020. Enkäten fanns tillgänglig på klubbens hemsida och svar avseende 366 hundar kom in. Resultatet av enkäten publicerades på klubbens hemsida tillsammans med en "halvtids" uppföljning av målen i RAS revidering två.

Under vintern 2022/2023 startade arbetet med att sammanställa aktuell information om läget i rasen. Under arbetets gång har bland annat kontakt tagits med flera utländska rasklubbar. Information har i övrigt hämtats från SKK Avelsdata, Whippetklubbens hälsoenkät och Agria Breed Profile.

Ett första utkast av det reviderade dokumentet publicerades på klubbens hemsida och Facebook sida i oktober 2023 och medlemmarna uppmanades att komma in med synpunkter innan 1 december 2023. Några skriftliga kommentarer inkom och efter synpunkterna har dokumentet uppdaterats. Dokumentet sändes därefter till specialklubben Svenska Vinthundklubben, efter ytterligare sex månader beslutade Whippetklubben att återta förslaget till reviderat RAS-dokument och komplettera det med uppgifter från 2023. I december 2023 kom också Agria med en ny version av sin Breed Profile för whippets avseende perioden 2016 - 2021. Informationen från denna fanns inte med när förslaget till reviderat RAS lades ut på klubbens hemsida, men har lagts till i dokumentet. Den nya versionen av Breed Profile ändrar inte klubbens rekommendationer i stort.

KÄLLFÖRTECKNING

Whippetbladet nr 165 Sommar 2021

Uppföljning av Svenska Whippetklubbens Rasspecifika Avelstrategi 2021

Whippet – The Breed Archive <https://whippet.breedarchive.com>

SKK Avelsdata <https://hundar.ssk.se>

SKK “Tvåhundra analys” Whippet

<https://www.skk.se/contentassets/62371dea483c4d289f2ae1e13a4b4757/200-analys-bph-whippet.pdf?timestamp=20231031144457>

AGRIA Breed Profile <https://www.agria.se>

American Whippet Club <https://www.americanwhippetclub.org>

Norska Whippetklubben <https://www.whippetklubben.no>

Finska Whippetklubben <https://www.whippetharrastajat.fi>

Koiranet – Finska Avelsdata <https://jalostus.kennelliitto.fi>

Ortopedic Foundation for Animals (OFA) <https://ofa.org>

Whippet Health Foundation <https://whippethealth.org>

Whippet - A complete Anthology of the Dog, Vintage Dog Books 2010

Amann R P, Veeramachaneni D N R, Cryptorchidism in common eutherian mammals,
<https://doi.org/10.1530/REP-06-0272>

Wu-Lue et al, Multiple Origins and Genomic Basis of complex traits in sighthounds, Molecular Biology and Evolution, Volume 40, Issue 8, August 2023, msad 158 <https://doi.org/10.1093/molbev/msad 158>